

Frivillig medlemskap i folketrygden koster

Artikkelen er forfattet av:

Advokat
Gro Forsdal Helvik
Partner Deloitte Advokatfirma

Et frivillig medlemskap i folketrygden kan komme til å bli belastet med mer enn 38 %, sammenlignet med dagens nivå på 21,9 % (trygdeavgift tilsvarende 7,8 % og arbeidsgiveravgift på 14,1 %). Tiden er inne for å vurdere om frivillig medlemskap i folketrygden koster mer enn det smaker.

Norske bedrifter med arbeidstakere på korte eller lengre arbeidsoppdrag i utlandet, beholder ofte de ansatte i folketrygden som frivillige medlemmer slik at både arbeidstaker og familiemedlemmer opplever trygghet knyttet pensjon og helsedekning.

Avgiften for et frivillig medlemskap øker dersom en person ikke er skattepliktig til Norge og dersom arbeidsgiver ikke betaler arbeidsgiveravgift til Norge. Myndighetene har nå endret sitt syn på hvem som i denne sammenheng anses som «skattepliktig» til Norge.

Trygdemedlemskap og avgifter

Det er ofte viktig for arbeidstaker og familiemedlemmer fortsatt å være medlemmer i folketrygden selv om de arbeider og oppholder seg i utlandet i en periode. Dette gir trygghet både under utenlandsoppholdet, og etter hjemkomst. Dette er bakgrunnen for at det er mange bedrifter som har det som fast policy å beholde norske arbeidstakere og deres familiemedlemmer i folketrygden i utsendelsesperioden.

For de fleste personer som bor og arbeider i Norge, er trygdeavgiften en helt ordinær del av skatten. Folketrygdloven § 23–3 fastslår at trygdeavgiften fastsettes i prosent av personinntekt etter skatteloven § 12–2, og at stortinget årlig fastsetter satsene for trygdeavgift. Ordinær trygdeavgift for pliktige medlemmer i trygden er 7,8 %.

Det pliktige medlemskapet i folketrygden opphører i utgangspunktet fra første arbeidsdag i utlandet, jf. folketrygdloven § 2–14 siste ledd. Dette medfører at personer som blir sendt på midlertidige arbeidsoppdrag i utlandet må søke om fortsatt medlemskap i folketrygden for å opprettholde sine rettigheter fra trygden i perioder de arbeider i utlandet. Hvorvidt fortsatt medlemskap opprettholdes ved et frivillig medlemskap eller i kraft av trygdeavtale, bestemmes av hvilket land vedkommende skal arbeide i. I den grad en person utfører arbeid i et land Norge ikke har trygdeavtale med, så må fortsatt medlemskap eventuelt opprettholdes gjennom et frivillig medlemskap i trygden, se folketrygdloven §§ 2–8 og 2–9. Trygdeavgiften for frivillige medlemmer i folketrygden fastsettes i stortingsvedtak hvert år, og inntas som forskrift til folketrygdloven § 23–3 «Forskrift om fastsettelse av avgiftsgrunnlag og avgiftssatser i folketrygden for visse grupper medlemmer». Det er viktig å være klar over at satser for frivillig medlemskap i folketrygden ikke vil bli benyttet dersom man arbeider i et land Norge har trygdeavtale med¹. I slike tilfeller vil som regel ordinære avgifter gjelde.

I henhold til hovedregelen i folketrygdloven § 23–2 skal arbeidsgiver betale arbeidsgiveravgift av ytelser som skal innberettes etter reglene i ligningsloven. Plikten til å betale arbeidsgiveravgift er dermed i utgangspunktet ikke avhengig av at arbeidstaker er medlem i trygden. Dersom en arbeidstaker utfører arbeid i utlandet og mottar lønn fra lokal arbeidsgiver der, vil arbeidsgiver i arbeidslandet ikke være pliktig til å betale norsk arbeidsgiveravgift idet arbeidsgiver

ikke er innberetningspliktig til Norge. Dersom arbeidstaker har opprettholdt medlemskap i folketrygden, vil dermed den delen som tilsvarer arbeidsgiveravgift i Norge bli fastsatt og innkrevd i medhold av forskrift om fastsettelse av avgiftsgrunnlag og avgiftssatser i folketrygden for visse grupper medlemmer, jf. Folketrygdloven § 23–3.

I og med at trygdeavgiften for frivillige medlemmer i folketrygden fastsettes i stortingsvedtak hvert år, oppdateres forskriften om fastsettelse av avgiftsgrunnlag og avgiftssatser i folketrygden for visse grupper medlemmer i samsvar med dette. I henhold til forskriften vil avgiftsnivået for frivillig medlemskap være 7,8 % dersom vedkommende er skattepliktig til Norge, men avgiften øker dersom arbeidstaker ikke er skattepliktig til Norge og dersom arbeidsgiver ikke betaler arbeidsgiveravgift til Norge. Avgiften for frivillig medlemskap skal gjenspeile den ordinære finansieringen i folketrygden, og manglende skatteplikt tilsier derfor at avgiften må kompensere for statstilskuddet i trygden som ellers kommer fra ordinære skattemidler. For 2013 er det beregnet at statstilskuddet til folketrygden beløper seg til 16,4 %, slik at avgiften for et frivillig medlemskap vil øke fra 7,8 % til 24,2 %. I tillegg skal trygdeavgiften dekke den delen av folketrygdfinansieringen som skriver seg fra arbeidsgiveravgift dersom arbeidsgiver ikke svarer norsk arbeidsgiveravgift for lønn utbetalt til ansatte i utlandet. Dette innebærer at total avgift til folketrygden vil kunne utgjøre 38,1 % (uten tillegg for yrkesskadetrygd) ved full trygdedekning.

I januar 2013 ble forskriften supplert med en fotnote der myndighetene forsøksvis presiserer hva som legges i begrepet «skattepliktig i Norge». Det er denne presiseringen og endringen som vil bli kommentert ytterligere i denne artikkelen.

Arbeidstakere på arbeidsoppdrag i utlandet – skatteplikt og unngåelse av dobbeltbeskatning

Bedrifter som har behov for å sende arbeidstakere på midlertidige arbeidsopp-

¹ Blant annet EU-land, USA, Canada, Australia, Israel, Chile.

Økonomisk styring og kontroll. Punktum.

(KIT) REINO Foto: Monkey Business

Finales programmer tar over der økonomisystemene stopper, og hjelper deg videre med årsregnskap, noteopplysninger, ligningsoppgaver, skatteberegning, avstemming, dokumentasjon, analyse- og nøkkeltallrapporter, prognoser, grafer, perioderapporter, konsernregnskap, avskrivninger, driftsmiddeloversikt, aksjeoversikt, kontantstrømpoppstilling m.m. I tillegg valideres dataene automatisk mens du arbeider, slik at feilføringer avsløres umiddelbart. Gratis demoversjoner finner du hos www.finale.no.

drag i utlandet, har ulike former for å håndtere den noe kompliserte skattesituasjonen som både arbeidstaker og bedrift står overfor. Dette er et valg bedriften selv har tatt, basert på ulike vurderinger og strategier. I noen tilfeller tilbyr arbeidsgiver den ansatte en nettolønn, som i korte trekk innebærer at bedriften påtar seg ansvar for å dekke skatt og trygdeavgift som påløper i hjemland og arbeidsland på grunn av arbeidsforholdet. I andre tilfeller tilbys den ansatte en form for mellomløsning, der beskatning på deler av avlønningen bæres av bedriften mens arbeidstaker bærer skattebyrden på andre deler av kompensasjonen. I atter andre tilfeller vil den ansatte fortsette på brutto avlønning, slik at arbeidstaker har all risiko for eventuelle høye skatter, men samtidig får fordelene av eventuelt lavere skatt. Dette er bakgrunnen for at høye trygdeavgifter i noen tilfeller bæres av bedriften og i andre tilfeller av arbeidstaker.

Personer som er bosatt i Norge, men som for en midlertidig periode bor og arbeider i utlandet, vil normalt opprettholde skatteplikt som bosatt i Norge og dermed være globalskattepliktige til Norge også i perioden de oppholder seg og utfører arbeid i utlandet. Skatteplikt som bosatt opphører kun dersom man er skattemessig emigrert fra

Norge². Samtidig vil en arbeidstaker normalt anses for å være skattepliktig til arbeidslandet for lønnsinntekt opptjent der. Dette medfører at vedkommende er skattepliktig til to land for samme inntekt, og vedkommende må kreve fradrag for utenlandsk skatt i Norge for å unngå dobbeltbeskatning. Norsk skatt kan bli nedsatt enten i medhold av en skatteavtale Norge har inngått med det andre land, alternativt kan vedkommende benytte seg av den såkalte ett-års regelen i skatteloven 2–1 (10).

Dersom vedkommende krever nedsettelse av norsk skatt i medhold av ett-års regelen, vil norske skattemyndigheter beregne norsk skatt for all inntekt opptjent både i Norge og utlandet. Enkelt forklart vil norske skattemyndigheter deretter nedsette norsk skatt med en beregnet norsk skatt på inntekt opptjent i utlandet. Dersom vedkommende ikke oppfyller vilkårene for å benytte seg av ett-års regelen, kan norsk skatt bli redusert ved bruk av kreditfradrag eller skattenedsettelse avhengig av eventuell gjeldende skatteavtale. De fleste skatteavtaler Norge har pr. i dag, benytter kreditmodellen ved unngåelse av dobbelt-

² Iht. skatteloven § 2–1, anses en person for emigrert tidligst fra og med det fjerde året forutsatt at vedkommende ikke disponerer bolig i Norge og forutsatt at vedkommende har oppholdt seg i Norge i mindre enn 61 dager pr. inntektsår de tre foregående årene.

beskatning, noe som i korte trekk innebærer at norsk skatt blir redusert med den skatten som er dokumentert betalt til utenlandske skattemyndigheter.

I begge tilfeller vil man unngå dobbeltbeskatning, men ved bruk av ett-års regelen eller skattenedsettelse etter skatteavtalen vil man normalt ikke betale faktisk skatt i Norge for inntekt opptjent i utlandet. Ved bruk av kreditmetoden vil man måtte betale differansen mellom utenlandsk skatt og norsk skatt dersom skatt betalt i arbeidslandet er lavere enn beregnet norsk skatt.

Dette innebærer at ansatte på arbeidsoppgang i utlandet i de fleste tilfellene kun betaler norsk skatt i begrenset grad eller ikke i det hele tatt.

Frivillig medlemskap, frivillig trygdeavgift og skatteplikt til Norge

I forskrift om fastsettelse av avgiftsgrunnlag og avgiftssatser i folketrygden for visse grupper medlemmer fastslås avgiftsnivå som nevnt utfra om arbeidstaker er skattepliktig til Norge eller ikke.

I forbindelse med at ett-års regelen ble innført med virkning 1. januar 2002, ble trygdemyndighetene forespurt om bruk av

FOLKETRYGDEN: Det er ofte viktig for arbeidstaker og familiemedlemmer fortsatt å være medlemmer i folketrygden selv om de arbeider og oppholder seg i utlandet i en periode.

ett-års regelen karakteriseres som skattepliktig eller ikke skattepliktig ved bruk av forskriften om frivillige trygdeavgifter. Trygdemyndighetene avklarte situasjonen, og bekreftet at bruk av ett-års regelen innebærer at vedkommende er skattepliktig til Norge. I årene etter 2002 har rådgivere og bedrifter med internasjonalt ansatte forholdt seg til at personer som benytter ett-års regelen anses som skattepliktige til Norge og at ordinær trygdeavgift på 7,8 % gjelder. Denne avgiften er også gjennomgående blitt fastsatt og innkrevd av skattemyndighetene i forbindelse med skatteoppgjøret.

I forskrift om fastsettelse av avgiftsgrunnlag og avgiftssatser i folketrygden for visse grupper medlemmer for året 2013, ble det ved en fotnote presisert at *en person som ikke betaler skatt i Norge av den arbeidsinntekten som gir grunnlag for fastsettelse av trygdeavgift*, er å betrakte som **ikke**-skattepliktig. Personer som benytter seg av ett-års regelen, betaler i realiteten ikke skatt i Norge for arbeidsinntekt opptjent i utlandet, og vil med dette følgelig bli ilagt høy og eventuell maksimal frivillig trygdeavgift. Trygdemyndighetene og skattemyndighetene har hevdet at dette ikke er noe annet enn presisering av gjeldende praksis, men rådgivere og næringslivet for øvrig har

motsatt erfaring knyttet til praktiseringen av forskriften og fastsettelse av frivillig trygdeavgift.

Virkningstidspunkt og uklarheter

I og med at presiseringen i forskriften for 2013 ikke er gjennomført som en forskriftsendring der virkningstidspunkt er fastsatt, er det fremdeles noe uklart hvordan myndighetene vil forholde seg til regelverket for 2013 og 2012. Myndighetene har uttrykt at fotnoten i årets forskrift ikke er ment å medføre endringer, noe som bør tilsi at ny praksis ikke bør få virkning for 2013 eller tidligere år. Samtidig er det klart uttrykt fra myndighetenes side at det har vært tilsiktet at personer som benytter ett-års regelen for unngåelse av dobbeltbeskatning skal betale høye avgiftssatser, og at myndighetene mener at reglene har vært brukt slik også tidligere år. Dette skaper stor usikkerhet, og det er å forvente at endring i praksis med så store konsekvenser for næringslivet bør klargjøres så snart som mulig.

Myndighetene har imidlertid ikke foreløpig presisert hvilken vurdering av skatteplikt som vil bli lagt til grunn for 2013, men det er uttrykt at det har vært tilsiktet at personer som benytter ett-års regelen for unngåelse av dobbeltbeskatning skal betale høye

avgiftssatser. Man kan derfor forvente at endringen vil bli iverksatt, men bør etter vår mening tidligst bli iverksatt med virkning fra 2014 slik at berørte parter får mulighet til å orientere seg om kostnadsbilde og eventuelle alternativer til folketrygden.

Det er også foreløpig meget uklart hvordan myndighetene vil forholde seg til personer som benytter kredit-metoden for unngåelse av dobbeltbeskatning, der i realiteten deler av lønnen blir skattlagt i Norge dersom norsk skatt er høyere enn utenlandsk skatt.

Det er utvilsomt et behov for avklaringer fra myndighetenes side, og håndteringen fremover bør være vel gjennomtenkt slik at personer ikke blir utsatt for vilkårlig forskjellsbehandling avhengig av om man benytter skatteavtale eller ett-års regelen for unngåelse av dobbeltbeskatning. Det er under enhver omstendighet viktig at arbeidsgivere som har ansatte som er frivillige medlemmer i folketrygden, er forberedt på at årsavregning fra NAV for 2012 eller senere år vil kunne inneholde høye avgifter. Nå er tiden inne for å vurdere om frivillig medlemskap i folketrygden koster mer enn det smaker, og om man bør vurdere alternativer.

Innførselsmerverdiavgiften: Unødvendig norsk pengeflytting.

Kommentar til artikkel i RR 3–2013

Advokat Kjerstin Ongre har en artikkel i Revisjon og regnskap nr. 3–2013 hvor overskriften i relasjon til innførselsmerverdiavgiften gir en indikasjon på hovedbudskapet. Jeg er ikke enig i Ongres vurderinger.

Artikkelen er forfattet av:

Seniorskattjurist
Stein Carlsen
Rettsavdelingen, avgift Skatte-
direktoratet

Innbetalingen av merverdiavgift til tollvesenet ved innførsel av varer fra registrerte næringsdrivende er ifølge Ongre en unødvendig pengeflytting i og med fradragsretten for inngående merverdiavgift.

Ongre ser for seg at den avgiften som blir innbetalt til tollvesenet av registrerte

næringsdrivende senere blir tilbakebetalt, og at statens eneste fordel av arrangementet er rentefordelen den tid staten har hånd om beløpet. Det kan nesten synes som om Ongre mener at det helt konkret renner penger inn og ut av statskassen i samme omfang som en registrert næringsdrivende benytter seg av fradragsretten for inngående merverdiavgift.